Az igényérvényesítés átalakuló rendje

megjegyzések a közgazdasági és politikai aspektusokról

Magyar Jogász Egylet

Budapest, 2026 október 2

Prof. Bod Péter Ákos

Corvinus Egyetem

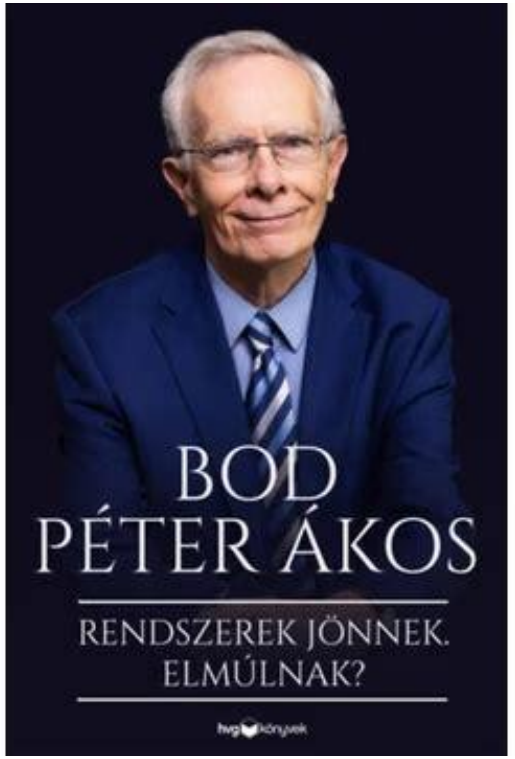
Intézményi reformok

evolutiv úton vagy rendszerátmenetben: visszatekintésem (2018, 2026)

„spontán privatizáció”
„kötelező öncsőd”
„bankkonszolidáció, vállalat-konszolidáció”

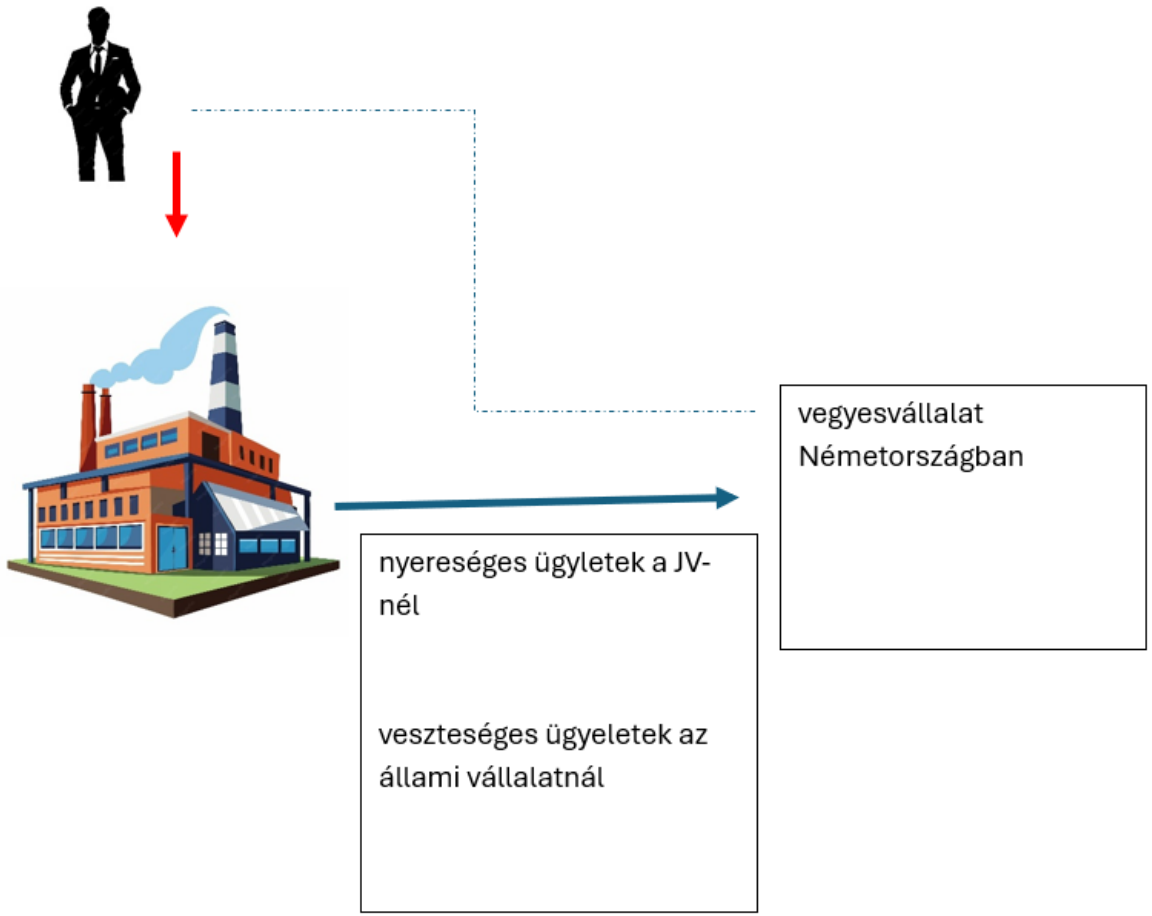
Közvagyon-vesztés az **átalakuló jogrenddel** és az **állami kontrol gyengeségével** való visszaéléssel: pl. alapítványi forma, vegyesvállalat alapítása révén

A polgári társadalom intézményei(vel való visszaélés)

vegyesvállalat, alapítvány, üzemi participáció, csődvédelem

Vállalati tanács (VT) **mint reformintézkedés**
A nyugati típusú részvételi gondolat karikatúrája. Hivatkozás az IMF hitelfeltételei: szükséges a személytelen állami tulajdon reformja.

A valóság 1985-89-ben: formai megfelelés (és rétegérdek érvényesítésének szándéka). Létrehozták a VT-t: fele dolgozói küldött, másik fele a vállalatigazgató, párttitkár. Tulajdonosi jogokat gyakorol a menedzsment (par excellence érdekütközés!!)

Antall-kormány felszámolta, **ÁVÜ**

A rendszerváltozás tanulságai

- 1989-1990: az állam szabályozó képességének gyengesége, a jogi szabályozás lemaradása a gazdasági változások dinamikája mögött: pl. az (állami) vállalatok közötti tartozások felszaporodása (körbetartozás, lánctartozás, tömeges sorban állás --- kikényszerített hitelezés).
- 1990-re makrogazdasági méretet öltött. Szabályozói reagálás az IM részéről: törvényi szigorítás: a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. XLIX. Tv – kötelező öncsődeljárás. Erőteljes piactisztulást célzott.
- Tömeges vállalati csődök, a banki portfólio romlás (a rossz követelések felszínre kerülése)→→ hitelkonszolidáció költségvetési pénzből (rossz követelések állami kivásárlása, államkötvényre cserélése). Az sem volt elég: banki tőkekonszolidáció.
- Tanulság: a hazardírozás (moral hazard) költségeit a társadalom fizeti meg.
- A bankoknál a nagy felismerés: Know your customer

De mi van akkor, ha az államhatalom él vissza a joggal?

Némi korlát a civil társadalom

*2014 szeptember 2.*https://transparency.hu/hirek/a-ti-szerint-torvenyserto-lehet-az-mnb-160-milliard-forintos-koltekezese/

„Tárja fel az MNB, hogy milyen felhatalmazással és milyen megfontolás alapján döntött úgy, hogy 160 milliárd forinttal támogatja a pénzügyi szakemberek képzését – ez áll a TI közérdekű adatigénylésében. A jegybank egyeztetett-e bárkivel a gigantikus pénzköltést megelőzően?

A jegybanktörvény alapján az MNB-nek nem feladata a felsőoktatás, azon belül a gazdasági-pénzügyi képzés reformjának finanszírozása. Márpedig az MNB „társadalmi felelősségvállalási célokra” hivatkozva, a „pénzügyi és közgazdasági képzést megújítandó” öt új alapítványnak 160 milliárd forintot folyósított. Az összeg meghaladja a teljes magyar felsőoktatásnak juttatott éves támogatást (137 milliárd forint). A nagy értékű ingatlanvásárlásokkal az MNB 200 milliárd forintot költött arra, hogy az „idejét múlt neoliberális tanok” helyett „fordulatot” hajtson végre a pénzügyi oktatásban.”

A TI Magyarország ismét kérdezett, a bírósági verdikt: a közpénz az közpénz. *Akkor ki kell adni az adatokat*

2015 november 20. https://transparency.hu/news/birosag-az-mnb-alapitvanyi-vagyonai-kozpenzek/

A Matolcsy György elnökölte, közel 60 milliárd forinttal gazdálkodó Pallas Athéné Domus Animae Alapítványt (PADA) a Fővárosi Törvényszék első fokú, nem jogerős ítélete az adatok kiadására kötelezte. A Fővárosi Törvényszék szerint „*nem képezheti vita tárgyát, hogy a Magyar Nemzeti bank vagyona közpénznek minősül*.” Első fokú ítéletében a bíróság kimondta, hogy az

„*MNB által az alperes Pallas Athéné Domus Animae Alapítvány rendelkezésére bocsátott vagyon közpénznek minősül, ezért az alperes köteles kiadni a gazdálkodásával, tevékenységével kapcsolatos adatokat.*”

Jogszerű, ami jog szerinti. A parlamenti többség szavaz

*A jegybanktörvény módosítása, 2016, beterjesztő **Bánki Erik** és **Mengyi Roland***

Országgyűlés Hivatala

Irományszám: T/9380

Érkezett: 2016 FEBR 29.

2016. évi ... törvény
a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény módosításáról

3. §

(1) Az MNBtv. 149. § (1)-(3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) Az elnök MNB-től származó havi bére 5 millió forint.
(2) Az alelnök MNB-től származó bére az elnök havi bérének 90%-a.
(3) A Monetáris Tanács 9. § (4) bekezdés c) pontjában meghatározott tagjainak MNB-től származó bére az elnök havi bérének 60%-a."

(6) Az MNB többségi vagy kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaság és ezen gazdasági társaság által a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló törvény szerint közvetlenül vagy közvetve irányított vállalkozás által kezelt üzleti tevékenységgel kapcsolatos azon adat, amelynek más által történő megismerése az MNB többségi vagy kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaság üzleti tevékenysége szempontjából aránytalan sérelmet jelentene, nem ismerhető meg. Aránytalan sérelemnek minősül az, ha az adat más általi megszerzése, hasznosítása, másokkal való közlése vagy nyilvánosságra hozatala az MNB többségi vagy kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaság bármely versenytársát indokolatlan előnyhöz juttatná.

Állami funkcióbővülés a Tisza-programban: reagálás a kialakult helyzetre

Kiszámítható, vállalkozásbarát szabályozást és jogbiztonságot biztosítunk.

» Helyreállítjuk a jogállami működést, megszüntetjük a visszamenőleges hatályú jogalkotást.

» A pénzügyi és adózási szabályok módosításakor érdemi egyeztetéseket vezetünk be az érintettekkel, és kellő felkészülési időt biztosítunk számukra. A döntésekre valós hatástanulmányok alapján kerül sor, amelyeket nyilvánosságra hozunk a társadalmi konzultáció során.

Megerősítjük az igazságszolgáltatás függetlenségét, egyszerűsítjük és gyorsítjuk az eljárásokat, jelentősen átalakítjuk a végrehajtás és a felszámolás szabályozását, valamint a közjegyzői határköröket.

» Biztosítjuk az Alkotmánybíróság, a bíróságok és a Legfőbb Ügyészség függetlenségét, hatékonyabbá tesszük a működésüket.

» Rendezzük az igazságszolgáltatásban dolgozók – bírák, ügyészek és igazságügyi alkalmazottak – bérezését és munkakörülményeit.

» Állami kézbe vesszük és non-profittá tesszük a végrehajtást, megszüntetjük a végrehajtói kamarát, és átvilágítjuk a végrehajtók korábbi működésének jogszerűségét. A végrehajtási szabályokat úgy alakítjuk át, hogy növeljük a védett jövedelemrészt, csökkentjük a levonási arányokat az együttműködő dolgozóknál, és korlátozzuk a kamatokat és költségeket.

» Állami kézbe vesszük és non-profittá tesszük a felszámolást, jelentősen olcsóbbá, gyorsabbá és kiszámíthatóbbá téve a folyamatot.

» Jelentősen leszűkítjük a kötelezően igénybe veendő közjegyzői szolgáltatások körét, és felső korlátot vezetünk be a közjegyzői tevékenység díjazására, így sokkal olcsóbbá válik az ügyintézés. Egyes közjegyzői hatásköröket a bíróságokhoz, más tevékenységeket a kormányhivatalokhoz telepítünk. Megszüntetjük a közjegyzőségek számának korlátozását, kialakítva így a versenyt.

A Tisza-kormány jelenlegi koncepciója

Átláthatóság, a joggal való visszaélések kiszűrése, bizalomerősítás, közfeladat-orientáció

Ami nincs benne: gyorsaság, hatékonyság, piacépítés

1159/2026. (V. 18.) Korm. határozat

A Kormány

1. megállapítja, hogy a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok teljes körű és soron kívüli felülvizsgálata szükséges annak érdekében, hogy a csődeljárások és a felszámolási eljárások szabályai a jövőben átláthatóak, a visszaélések pedig elkerülhetőek legyenek, és azok helyébe a gazdasági átláthatóságot és közbizalmat erősítő, közfeladat-orientált működés lépjen;

2. elrendeli a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok teljes körű és soron kívüli felülvizsgálatát és a csődeljárásokkal és a felszámolási eljárásokkal kapcsolatos jogalkotás előkészítését annak érdekében, hogy a csődeljárások és a felszámolási eljárások szabályai a jövőben átláthatóak, a visszaélések pedig elkerülhetőek legyenek, és azok helyébe a gazdasági átláthatóságot és közbizalmat erősítő, közfeladat-orientált működés lépjen.

Felelős:	igazságügyi miniszter, gazdasági és energetikai miniszter, pénzügyminiszter
Határidő:	2026. július 15.

Megvan-e a magyar államszervezet adminisztratív képessége?

Az utóbbi évek adatai aggasztóak

Forrás: Világbank, Worldwide Governance Indicators (WGI) https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators

Az állami képesség indikátorai és azok változása: Magyarország és a cseh/lengyel átlag

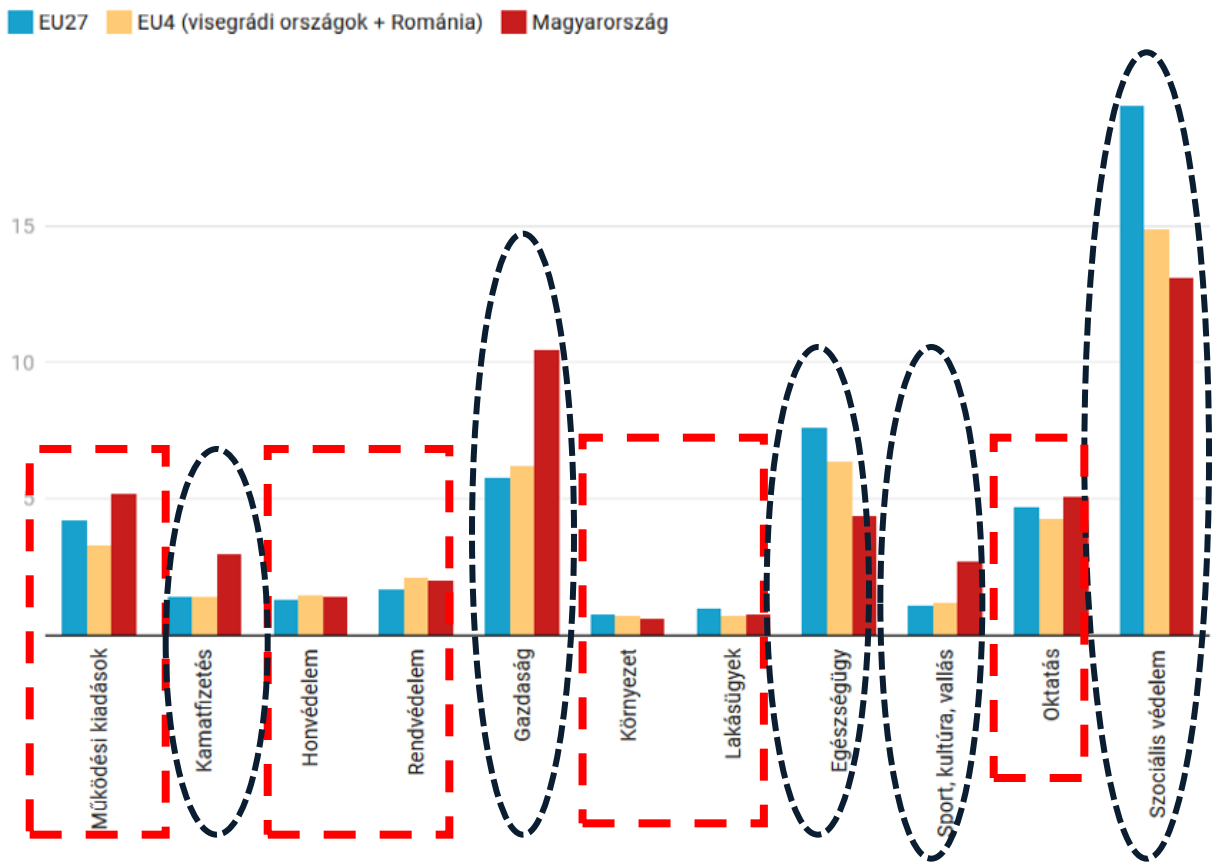
indikátor	ország	2014	2019	2024	a magyar adatok V2-höz mérve; változási iránya
nyilvánosság	***HU***	**65.8**	**59.2**	**56.4**	*jelentősen rosszabb, romlott*
	V2	*74.6*	*69.0*	*74.4*	
politikai stabilitás	***HU***	***79.7***	***78.4***	***73.4***	*rosszabb, romlott*
	V2	*84.5*	*80.5*	*78.4*	
kormányzati hatékonyság	**HU**	***64,3***	***61,5***	***61,1***	*rosszabb, romlott*
	V2	*68.9*	*67.2*	*69.3*	
szabályozási minőség	***HU***	***61,7***	***62,1***	***60,1***	*rosszabb, romlott*
	V2	*68.7*	*69.3*	*69.9*	
jogállamiság	***HU***	***63,0***	***62,3***	***60,3***	*rosszabb, romlott*
	V2	*72.7*	*71.1*	*72.1*	
korrupcióellenes fellépés	***HU***	***51,3***	***49,6***	***48,6***	*jelentősen rosszabb, romlott*
	V2	*60.8*	*61.2*	*65.3*	

Közkiadások szerkezete: eddig túl sok ment gazdaságra, kevés emberi tőkébe

Hol lehet spórolni, és hol kell sokkal többet költeni – euró-csatlakozással vagy anélkül

uniós átlag – térség - nálunk

GDP százalékában

Az állam (látható kezének) igénylése

változó trendek itt és máshol is

Gallup felmérések az Egyesült Államok lakosainak a kapitalizmusról és a szocializmusról alkotott képéről

